

Tài liệu luyện thi vào 10 môn Ngữ văn

Dạng câu hỏi phân biệt các thể loại văn học

- Tác phẩm văn học bao gồm: tự sự, trữ tình, kịch.
- + Các thể loại trữ tình: ca dao, thơ cách luật, thơ tự do, thơ trào phúng...
- + Các thể loại tự sự: truyện, ngắn, tiểu thuyết, truyện vừa, bút kí, phóng sự...
- + Các thể loại kịch: Bi kịch, hài kịch.

Mẹo: khi làm dạng này các em không nên đọc văn bản trước, mà đọc câu hỏi ở đề bài trước để tránh trường hợp phải đọc lại rất tốn thời gian

CÔNG THỨC:

Bước 1: Quan sát kĩ đặc điểm văn bản dung lượng, hình thức(văn xuôi hay thơ), ngôn ngữ, ngôi kể, nhân vật....

Bước 2: Đối chiếu với kiến thức lý thuyết thể loại mình đã học

Bước 3: Thể loại của văn bản là:....

(nếu là thơ, thì đếm số chữ trong câu xuyên suốt văn bản đề bài cho là xác định được.

VD1: 7 chữ 1 dòng xuyên suốt văn bản ⇒ thơ 7 chữ

VD2: dòng 3 chữ, dòng 7 chữ, dòng 1 chữ... ⇒ thơ tự do)

Mẹo: đề thi họ ít khi hỏi những kiến thức cao siêu lắm, đặc biệt là năm đầu thi chương trình mới ví dụ: bút kí, tùy bút, thơ trung đại, phóng sự, tiểu thuyết, tản văn... Chủ yếu thi truyện, thơ hiện đại ⇒ vì vậy nếu yếu quá, đọc không hiểu văn bản các em ghi bừa: truyện ngắn (nếu là 1 đoạn văn xuôi) hoặc thơ thì tỉ lệ trúng cao hơn (đây là phương pháp lụi bừa nên các em không nên lạm dụng nhé)

Bảng hệ thống kiến thức thể loại (bắt buộc nhớ)

Phân loại	Thể loại	Đặc điểm	Ví dụ
Truyện trung đại	Truyện kì	Các tác phẩm thơ trong văn học trung đại, thường có cách xưng hô đặc biệt: Nàng/ chàng/ thiếp... Sử dụng nhiều ngôn ngữ trung đại, cách ví von sử dụng nhiều điển cố, điển tích	Bài: <i>Chuyện người con gái Nam Xương (Nguyễn Dữ)</i> <i>Chàng quỳ xuống đất vâng lời dạy. Nàng rót chén rượu đầy tiễn chồng mà rằng: Chàng đi chuyến này, thiếp chẳng dám mong đeo được ấn phong hầu, mặc áo gấm trở về quê cũ, chỉ xin ngày về mang theo được hai chữ bình yên, thế là đủ rồi. Chỉ</i>

			<p>e việc quân khó liệu, thế giặc khôn lường. Giặc cuồng còn lẩn lút, quân triều còn gian lao, rồi thế chẻ tre chưa có, mà mùa dưa chín quá kì, khiến cho tiện thiếp băn khoăn, mẹ hiền lo lắng. Nhìn trăng soi thành cũ, lại sửa soạn áo rét, gửi người ải xa, trông liễu rủ bãi hoang, cũng sợ không có cánh hồng bay bổng.</p>
<p>Truyện hiện đại</p>	<p>Truyện lịch sử</p>	<p>Là tác phẩm kể lại về các nhân vật lịch sử trong quá khứ, được các nhà văn viết lại mang bóng dáng của người anh hùng khi xưa, hay liên quan tới các trận chiến, gươm, đao, nhân vật sử dụng ngôn ngữ Trung đại: tôi/ vua/ thần/lính...</p>	<p>Bài: Lá cờ thuê sáu chữ vàng (Nguyễn Huy Tưởng) Lính ập đến giữ lấy Hoài Văn. Thực ra, vì rể chàng là một vương hầu, nên họ đã để cho chàng đứng đấy từ sáng. Nay thấy Hoài Văn làm quá, viên tướng nói: Quân pháp vô thân, Hầu không có phận sự ở đây, nên trở ra cho anh em làm việc. Nhược bằng khinh thường phép nước, anh em tất phải chiếu theo thượng lệnh.</p>
<p>Truyện ngắn (hay thi)</p>	<p>Là một tác phẩm văn chương có cốt truyện ngắn gọn, tập trung vào một sự kiện hay một đoạn thời gian ngắn trong cuộc sống của các nhân vật. Truyện ngắn thường có ít nhân vật và gắn kết nhanh chóng, với một cái kết súc tích. ⇒ Mẹo: có nhân vật, có 1 chuỗi các sự việc và dẫn đến 1 kết thúc</p>	<p>Bài: Gió lạnh đầu mùa (Thạch Lam) Thế mà qua một đêm mưa rào, trời bỗng đổi ra gió bắc, rồi cái lạnh ở đâu đến làm cho người ta tưởng đang ở giữa mùa đông rét mướt. Sơn tung chăn tỉnh dậy, nhưng không bước xuống giường ngay như mọi khi, còn ngồi thu tay vào trong bọc, bên cạnh đũa em bé vẫn nắm tay ngủ kỹ. Chị Sơn và mẹ Sơn</p>	

		<p>đã trở dậy, đang ngồi quạt hỏa lò để pha nước chè uống. Sơn nhìn thấy mọi người đã mặc áo rét cả rồi.</p>
<p>Tiểu thuyết</p>	<p>Là một loại tác phẩm văn chương dài, thường bao gồm nhiều nhân vật và có cốt truyện phức tạp và có thể kéo dài qua nhiều chương.</p> <p>Mẹo: thường ở phần trích nguồn họ sẽ hay để “trích trong chương/phần...” ⇒ta xác định được ngay là tiểu thuyết</p>	<p>Bài: Hoàng tử bé (antoine de saint-expéry) Hồi lên sáu, có lần tôi đã nhìn thấy một bức tranh tuyệt đẹp trong một cuốn sách nói về Rừng hoang nhan đề “Những chuyện có thật”. Nó vẽ một con trăn đang nuốt một con thú. Đây là bản sao của bức tranh đó. Người ta nói trong sách: “Con trăn nuốt chửng cả con mồi mà không nhai. Sau đó nó không thể nhúc nhích được nữa và nó nằm ngủ sáu tháng liền trong khi chờ tiêu hoá.”</p>
<p>Truyện khoa học viễn tưởng</p>	<p>Là thể loại truyện hư cấu, tưởng tượng của người viết dựa trên tri thức khoa học. Với nền tảng là những lí thuyết khoa học nên có những giả tưởng trong truyện khoa học viễn tưởng có thể thành sự thật: Con vật khổng lồ, cỗ máy hiện đại...</p> <p>Mẹo: là loại văn xuôi tả những điều vô lý, ảo tưởng</p>	<p>Bài: Hai vạn dặm dưới đáy biển (Jules Verne, 1870), Nó lao vào các khối thịt đó mà chém thành hai khúc đầy máu đỏ lòm. Đuôi cá đập vào vỏ tàu rất mạnh nhưng chẳng hề gì. Diệt xong con này, tàu lại xông đến con khác, lúc chạy tới, lúc chạy lui, lúc ngoan ngoãn tuân theo bàn tay hoa tiêu lặn xuống sâu để dượt theo kẻ địch, lúc lại nổi lên mặt biển, khi tấn công chính diện, khi thì đánh ngang sườn. Mũi tàu băm vằm lũ cá</p>

		<i>một cách đáng sợ. Trên mặt biển nổi lên tiếng ầm ầm như sấm, tiếng rít, tiếng rống của loài cá khi giãy chết! Đuôi cá quẫy mạnh làm mặt biển trước đó phẳng lặng giờ sủi bọt lên như cháo nước sôi.</i>	
Bút kí	<i>Là thể loại văn chương ghi lại những suy nghĩ, trải nghiệm cá nhân, và quan sát của tác giả về cuộc sống hàng ngày. Bút kí thường không có cốt truyện rõ ràng, tập trung vào việc miêu tả và phân tích cảm xúc, ý kiến và quan điểm cá nhân.</i>	Bài: <i>Ai đã đặt tên cho dòng sông (Hoàng Phủ Ngọc Tường)</i>	
Tuỳ bút	<i>Là một thể loại văn chương tự do, tác giả có thể viết về bất kỳ chủ đề nào mà họ muốn, không bị ràng buộc bởi hình thức hay cấu trúc nghiêm ngặt.</i>	Bài: <i>Người lái đò sông Đà (Nguyễn Tuân), "Chuyện cơm hến"(Hoàng Phủ Ngọc Tường).</i>	
Tản văn	<i>Là lối viết chú trọng ghi lại những gì người viết đã trải qua, nghe thấy, nhìn thấy, cảm thấy để thể hiện được tình cảm, ý nghĩ mang màu sắc cá nhân, là thể loại phi hư cấu (không có yếu tố hư cấu) trong khi truyện ngắn cho phép người viết được hư cấu ngay cả khi câu chuyện dựa trên một số yếu tố có thật.</i>	Bài: <i>Bản tin về hoa anh đào (Nguyễn Vinh Nguyên)</i>	
Kịch	Hài kịch	Hài Kịch là xung đột trong lời nói và hành động, gây ra tiếng cười cho người khác.	Bài: <i>Trưởng giả học làm sang, Lão hà tiện</i>

		Mẹo: các nhân vật đối thoại với nhau, đọc xong ta thấy vui	
Bi kịch	Nhân vật có xung đột gay gắt giữa những khát vọng cao đẹp của con người với tình thế bi đát của thực tại dẫn tới sự thảm bại hay cái chết của nhân vật. Mẹo: Các nhân vật đối loại với nhau, đọc xong ta thấy buồn	Bài: <i>Romeo và Giu liet, Loxit</i>	
Thơ trung đại	Thất ngôn tứ tuyệt đường luật	Số câu trong bài: 4 câu Số chữ trên 1 câu: 7 chữ	<i>Chim mỏi về rừng tìm chốn ngủ Chòm mây trôi nhẹ giữa tầng không Cô em xóm núi xay ngô tối Xay hết lò than đã rực hồng (Chiều tối – HCM)</i>
Thất ngôn bát cú đường luật	Số câu trong bài: 8 câu Số chữ trên 1 câu: 7 chữ	<i>Bước tới đèo Ngang bóng xế tà Cỏ cây chen lá, đá chen hoa Lom khom dưới núi, tiều vài chú Lác đác bên sông, chợ mấy nhà Nhớ nước đau lòng con quốc quốc Thương nhà mỏi miệng cái gia gia Dừng chân đứng lại, trời non nước Một mảnh tình riêng, ta với ta. (Qua đèo ngang – Bà Huyện Thanh Quan)</i>	
Thơ dân tộc	Lục bát (hay thi)	Câu trên: 6 chữ Câu dưới: 8 chữ ⇒Liên hoàn, lặp đi lặp lại đến hết bài	<i>Rằm xuân lồng lộng trăng soi Sông xuân nước lẫn màu trời thêm xuân</i>

			<i>Giữa dòng bàn bạc việc quânKhuya về bát ngát trắng ngân đầy thuyền (Rằm tháng Giêng – Hồ Chí Minh)</i>
Song thất lục bát	Song thất tức là hai câu 7 chữ rồi đến cặp lục – bát cứ như vậy đến hết bài.	<i>Ngòi đầu cầu nước trong như lọc, Đường bên cầu cỏ mọc còn non. Đưa chàng lòng dặc dặc buồn, Bộ khôn bằng ngựa thủy khôn bằngthuyền Nước trong chảy lòng phiền chẳng rửa Cỏ xanh thơm dạ nhớ khó quên Nhủ rồi taylại trao liền Bước đi một bước lại vin áo chàng. (Trích Chinh phụ ngâm – Đoàn Thị Điểm)</i>	
Thơ hiện đại (hay thi)	4 chữ	4 chữ 1 dòng đến hết	<i>Mắt cô sưởi ấm Tâm hồn trong em Khuôn mặt ngây thơ Loà nhoà mắt ướt (không tên)</i>
5 chữ	5 chữ 1 dòng đến hết	<i>Dữ dội và dịu êm Ồn ào và lặng lẽ Sông không hiểu nổi mình Sóng tìm ra tận bể (Sóng – Xuân Quỳnh)</i>	
6 chữ	6 chữ 1 dòng đến hết	<i>Quê hương là chùm khế ngọt Cho con trèo hái mỗi ngày Quê hương là đường đi học con về rợp bướm vàng bay</i>	

		<i>(Quê hương – Đỗ Trung Quân)</i>
7 chữ	7 chữ 1 dòng đến hết	<i>Con ngoan nghĩa nặng vui lòng bố Cháu giỏi tình thâm thỏa dạ bà Cuộc sống tuy còn nhiều trắc trở Tin rằng trái ngọt vẫn phần ta. (Gia đình hạnh phúc- Hoàng Nguyên)</i>
Tự do	Không quy định số chữ trong 1 câu	<i>Đi thôi em, đi để cảm nhận, đi để mà yêu Đi ngắm mùa trăng liêu xiêu Nhớ thời mười tám Đi thôi em, đường xa lắm, đời đâu xa lắm Một cái quay lưng đã bạc mái đầu.. (Không tên – Huỳnh Minh Nhật)</i>